

Эднә дамшлтиг әмтнд дасхкми

Мана Хальмг таньгъчин совхозд дотр „Ленинский“ совхоз (Целинн району) малин, хобнә тоогъарн сүл орм эзлшго, юнъгад гихлә эн совхозд ола 42 минъгъ гар хон, 1700 толгъа бод мал эн джил үвлзджәнә. Цуг хобнә отармудаснь долан отар хобднь үвләр болн эрт хаврар хургълхми. Эн дала малиг үвләс менд авч гарлгън — совхозин хобчрин болн ахлачриннь эрки гол төрнь болджана.

Эн гол ик төр ода совхозд ямаран кевәр куцагдәнә? Совхозд тавн ферм бәәнә. Цугтагъаснь негдгч ферм маларн болн әдл-ахугъарн ик. Эн ферм (залач Ситников) намрагъа үвлзлгънд беддлгънә кәдлмшәр совхоз дотран түрүн орм эзләд, залачнь болн сән кәдлмшчринь совхозин дирекцәс мәрәлгдсми, энүгәрнь хәләхлә, эн фермд мал үвлзлгън йир сәәнәр йовх зөвтә. Болв, тиим биш.

Фермин толгъачнр, үвлзүллгънд сән белдвр кегъәд, икәр санамрдцхадж. Эдн иигдж санджацхана: „үвлд сәәнәр белдчквдн. Увл йир дулан. Аах юмн уга, мал сәәнәр, менд үвлзәд гарх.“ Тер учрар фермин залач үвл эклхлә мал үвлзүллгънә кәдлмшин халхин гардвр сулдхчкдж, хобчнр дунд зәрмснь кәдлмшән бас хоомагъар кегъәд бәәнә. Хә хәләдж асрлгън му болсн учрар январь сарин саамд эн фермд 185 хон гарутдж.

Негдгч ферм деер зоотехническ кәдлмш ик дутугъар кегдсн бәәдж. Фермин зоотехник кесгәс нааран гемтә болад, кәдлмштән гардг уга, энүг талдан куугъяр сольх ухан йовдл альк болвчи гардачириннь толгъад орсми уга. Давсн, 1957-ч, джилиг совхоз гарута чиләв. Ода йосар болхла цуг совхозин кәдлмшчнр,

тер дотр тоочнр, эн шин жилин эклцәс авн совхозин олна средствиг болн материалиг минн юмн гидж санал деншг күртлнь әрвддж гаргъх зөвтә. Эн йовдлд сән чик бухгалтерск то-диг ик дөнъ болхми. Болв, негдгч фермд бухгалтерск шуудж хәләлгън бас дуту кегддж. Фермин бухгалтер Толиков отармуд эргдж, шууврин то-диг хобдин отармудар кедг уга бәәдж. Тер учр деерәс эн шин жилин эклцлә 51 хобн дуту бәәснь илткгддж гарв.

Негдгч фермин малин үвлзлгън муугъар йовсн учрар совхозин коммунистнр эврәннь хургтан фермин ахлачиг сонъсад, фермин малин үвлзүллгънә дутуг даруд ясрулдж чиклдж авх шиидвр гаргъв.

Совхозд сән хобчнр бәәнә. Болв, эднә кеджәх сән кәдлмш наадк хобчнрт күрч цәәлгъгдхш. Улгүрлхд, хобч Ефремов (4-ч фермәс). Эн хобдән йир сәәнәр үвлзүлджәнә. Хобднь гару уга, таргънцатхлнь, цевр нооста. Ах хобч Убушин Мандж бас му биш сәәнәр кәдлджәнә. Эн хобчин хәд февралин 18-с авн эклдж хургълхмдж. Хургълх хобднь цугъар таргънцатхлнь, чинәгә-чидлтә. „Кесгнь икр хургъ гаргъх бәәдлтә“, — гидж хобч келнә. Увлзлгън эклснәс нааран Убушин Мандж хойрхн тонн бәс хобнд бгч асрдж, сән бдрмудтә цагла хобдиг кеер хәрүләд, газрин идгәр асрад бәәдж. Иигәд залхурлго кәдләл, хобч ур Убушин Мандж малин хотан әрвәр гаргъсн деерән хобдән цатхлнь бәрджәнә.

Манагъар болхла, эн сәәнәр кәдлджәх хобчрин кәдлмшиг наадк хобчнрт „Хобчин бдр“ кегъәд, цәәлгъдж бгхлә ик сән болх зөвтә.

Я. ДЖАМБИН.